

Kære læser – har du mulighed for at støtte os?

POV er et uafhængigt medie, der er åbent for alle og støttet af vores læsere.

Vi vil ikke lukke vores indhold inde bag en betalingsmur, men det koster selvfølgelig at lave redigeret kvalitetsjournalistik.

Hvis du har mulighed for at støtte POV med et fast månedligt beløb, kan du hjælpe os med fortsat at udkomme.

Det kan du gøre nemt og direkte med Visa eller Mastercard ved at klikke her:

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

pov. INTERNATIONAL

NYE STEMME, SYNSPUNKTER OG JOURNALISTIK - ONLINE HVER DAG - UGBREV HVER FREDAG

Ad Astra – nye horisonter i James Grays filmografi

af Frederik Bojer Bové

Publiceret 21/09/2019 i Film/Kultur

FILM // ANMELDELSE – Brad Pitt er perfekt castet i James Grays sci-fi epos *Ad Astra*. En film, der med sin fine maskulinitetskritik formår at binde sløjfe på store dele af Grays filmografi, der samlet set er noget af det største, der er sket i amerikansk film det her årti.

Instruktøren James Gray er en humblebi. Han burde ikke kunne flyve, men alligevel bliver han ved. Siden 1994, da han som bare 25-årig færdiggjorde sin debut *Little Odessa*, har han lavet film på film, med større og større armbevægelser, og det er blevet mere og mere mærkeligt, at han har fået lov.

Hans film har haft premiere på de store filmfestivaler, men har sjældent vundet noget. Og de har sjældent givet overskud ved billetlugen. Af den grund føles *Ad Astra* nærmest som et mirakel. Den hænger tematisk tæt sammen med Grays to seneste, periodedramaerne *The Immigrant* og *The Lost City of Z*, men hvis nogen havde fortalt mig, efter at de to film begge nærmest floppede, at han ville få lov til at udfolde og finpudse den tematik igen i en storslået sci-fi film med Brad Pitt i hovedrollen, så havde jeg nægtet at tro på det. Men her er vi så. Og det er vanvittig godt. Humblebi.

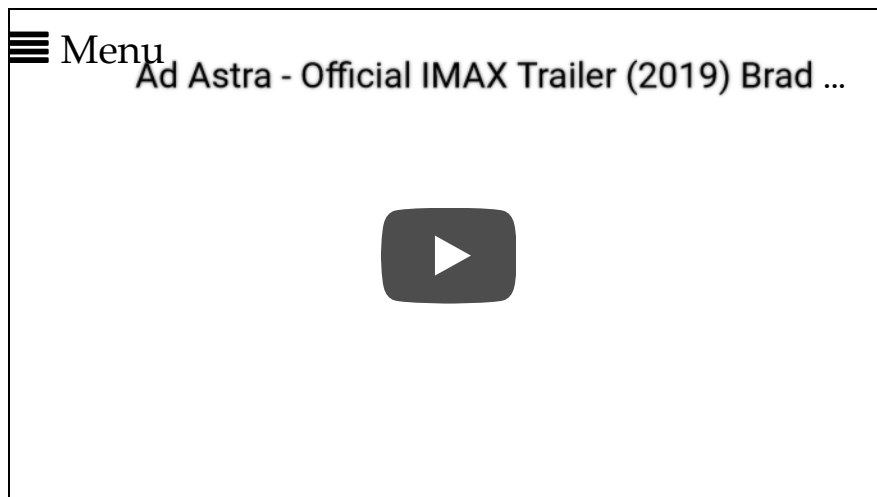
Syv film har han efterhånden lavet, den amerikanske instruktør. De tre første, *Little Odessa*, *The Yards* (der på dansk fik den lidt åndssvage undertitel *Banemænd*, fordi den handler om jernbanearbejdere...) og *We Own The Night* var alle tre krimi-fortællinger fra Grays egen hjemby New York. Her udspillede der sig skumle intriger blandt fagforeninger, etniske bander og hårdhudede politifolk i en evigt skyggefuld storby, hvor grænserne mellem lys og mørke stod knivskarpt, når det kom til billedsproget, men en del mindre klart når det kom til moralske spørgsmål.

Det mest fornemme er den måde, hvorpå Gray vender både sin egen tematik, såvel som i bredere forstand sci-fi mytologien, på hovedet.

Arven fra *film noir* var tydelig, men mindst lige så tydelig var inspirationen fra de store halvfjerdsermestre som Francis Ford Coppola og – især – Martin Scorsese. Som Coppola og Scorseses hovedpersoner er heltene hos James Gray ofte unge mænd, der forsøger at komme udenom deres familiers krav og forventninger for i stedet at kunne stå på egne ben. Hos Gray udmøntede det sig efterhånden i et nærmest surreelt selvudslettende filmsprog, hvor røg, spejle og skygger begyndte at skjule mere og mere af hans karakterer, som om det var selve deres eksistens, hans karakterer forsøgte at flygte fra. Derfor virkede *The Lost City of Z* – om den opdagelsesrejsende Percy Fawcett, der forsvandt sporløst i Sydamerika, mens han stædigt ledte efter den mytiske by Amazon – også som kulminationen af hans filmografi.

Metodisk Odyssé

Men som vi alle ved, så er der nye horisonter at opdage ude i rummet. Så en sci-fi film var nok altid det næste logiske skridt. I Grays nye film følger vi således astronauten Roy McBride, fabelagtigt fremstillet af Brad Pitt, mens han rejser mod Neptun for at finde sin far, der forsvandt på en opdagelsesrejse mange år forinden, men som myndighederne dels tror stadig er i live, dels tror står bag en bølge af katastrofale elektriske storme, der truer med at ødelægge nærmest hele det moderne samfund.

Der er noget ret vidunderligt metodisk over plottet i den her film. Først rejser Roy til Månen, derfra til Mars, og herfra går turen så ud, hvor der ikke længere er nogen baser, hvor der bare er tomrum og mørke. Roy er netop også så god en astronaut, fordi han selv er metodisk, fordi han aldrig går i panik eller lader sig påvirke af, hvad der sker omkring ham. Det er meget tydeligt, det er den centrale kvalitet for myndighederne, for han tvinges således konstant til at få tjekket sin puls og tage diverse 'mentalundersøgelser', der skal bevise, han ikke lader sig påvirke af alt det, der sker omkring ham.

Maskulinitetskritik

Det virker, som om astronauterne bliver bedømt på at lukke deres følelser og deres personligheder nede. Det er heldigt, at det er en rolle, der er som skabt til Brad Pitt. Pitt er en superstjerne, men ingen af Hollywoods superstjerner er så god, og så villig, til at spille ordinær som ham.

Det var netop det, der gjorde hans dumme nar i *Thelma og Louise* så stærk, at han fungerede som et utroligt *ordinært* mandligt dumt svin i stedet for at forsøge at lade sociopati eller lignende forklare den dårlige opførsel. *Once upon a time in Hollywood* havde heller ikke fungeret halvt så godt, hvis ikke Pitt havde været villig til at træde så meget i baggrunden og bare være til stede. Det er noget af et efterår, han har haft, og det ville på alle måder være passende med Oscar-hype.

Men selvom Brad Pitt dominerer filmen, så fungerer den også i høj grad så stærkt via sin æstetik. Hoyte van Hoytema har filmet så store film som *Interstellar*, *Dunkirk* og Bond-filmen *Spectre*, og hans billeder passer fremragende til *Ad Astra*. Han bliver ofte sammenlignet med Roger Deakins (*Skyfall*, *Blade Runner 2049*), men Deakins billeder er ofte mere surreelt ekspressive.

“

Ad Astra er et af de mest nuancerede maskulinitetsportrætter, jeg kan huske at have set meget længe

Hoytema, derimod, fanger en fremragende og foruroligende ro i sekvens på sekvens, som giver den actionprægede og ofte meget spændende film en knugende effekt. Det bliver nærmest Hitchcock'sk suspense-fyldt, mens måne-biler langsomt følger efter hinanden ind og ud af ekstreme jordskygger. Det knugende mærkes også i den klaustrofobiske rumarkitektur, og nogle af filmens bedste scener udspiller sig således i et vakuum-egnet lydkammer.

Tre film om glas

Ad Astra er således rent teknisk nok Grays hidtil bedste film, den bedst filmede og bedst spillede, med det bedste manuskript. Men det mest fornemme er den måde, hvorpå Gray vender både sin egen tematik, såvel som i bredere forstand sci-fi-mytologien, på hovedet.

Roy McBride er den mand, som så mange Gray-helte drømmer om at være, han er en 'space cowboy', der ikke lader sig mærke synderligt af, at hans far forlod ham som ganske lille. Og det er så ubehageligt, at det burde være klart for alle, at den her form for indelukket maskulinitet hverken er ønsk- eller prisværdig. Der er ikke mange kvinder med i *Ad Astra*, Liv Tylers rolle som Roys eks-kone er nærmest komisk lille, men det er et af de mest nuancerede maskulinitetsportrætter jeg kan huske at have set meget længe. Og dem laves der mildest talt en del af. En meget, meget, meget, meget, meget, meget stor del.

The Immigrant, *The Lost City of Z* og nu *Ad Astra*. De hænger sammen, de påvirker hinanden, de spiller op imod hinanden og vender hinandens problemer på den der mirakuløse måde, som kunstværker kan gøre. De tre film, fra 2013, 2016 og nu 2019, er samlet set noget af det største, der er sket i amerikansk film i det her årti.

Jeg arbejder stadig på at få samlet tankerne om dem alle tre, men jeg overvejer at kalde det 'Glas-trilogien'. Uden at afsløre for meget, så indgår der nemlig glasvægge i slutscenerne af alle tre film. Men i *The Immigrant* og *The Lost City of Z* er det spejle, vi ser. Spejle, der synes at fange og omslutte karakterne, blive et symbol på, hvordan de er fanget i deres egne identiteter. I *Ad Astra* er der en glasdør. Man kan komme videre. Det er modigt at lave noget så banalt som den scene, med de replikker, som jeg ikke skal afsløre. Det er tårevækkende smukt.

Det fortjener at komme bredt ud. Også så andre kan finde på et bedre navn end 'Glas-trilogien...'

Fotocredit: Nordisk Film

FACEBOOK

TWITTER

LINKEDIN

PINTEREST

TAGS:

BRAD PITT

JAMES GRAY

SCI-FI

DU KAN MÅSKE OGSÅ VÆRE
INTERESSERET I FØLGENDE:

Noget af det smukkeste, Tarantino nogensinde har lavet

Karen Hammer:
The Lost City of Z

Frederik Bojer Bové: Løftet om nyt og ukendt

FREDERIK BOJER BOVÉ

SENESTE ARTIKLER

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.

M E S T L Æ S T E

Brug det danske sprog, før det er too late

af Morten Holm-Nielsen | posted on October 6, 2019 | under Kultur, Satire